

PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY: PODSTAWY

Część 9: Narzędzia do obrony

Zawodowi księgowi (ZK) stanowią podstawowy element środowiska przeciwdziałania praniu pieniędzy. Przestępcy zawsze podążają za postępem w zakresie innowacyjności i podejmują ryzyka dla zysku. A robiąc to wielu z nich będzie kierowało się do profesjonalistów zajmujących się strzeżeniem zasad, takich jak księgowi, w celu uzyskania pomocy w wypraniu tych nieuczciwie zdobytych pieniędzy. Na szczęście zawodowi księgowi mają narzędzia do obrony. Niniejsze opracowanie skupia się na dwóch z tych narzędzi: Wzmoczonej Należytej Staranności wobec klienta oraz składaniu skutecznych Raportów o podejrzanym działaniu, które dają podstawy do podjęcia kroków prawnych. Nie należy ich postrzegać, jako czynności zapewniających zgodność, lecz jako niezbędne elementy działań mających na celu wykrycie prania pieniędzy i ochronę reputacji konkretnego zawodowego księgowego lub firmy.

Wzmoczona Należyta Staranność wobec klienta (ang. Enhanced Due Diligence – EDD)

Ważną częścią prawnych i zawodowych obowiązków zawodowego księgowego (ZK) jest ustalenie i weryfikacja tożsamości klientów. ZK powinni przyjąć podejście oparte na oszacowaniu ryzyka, stosując w sytuacjach o podwyższonym ryzyku dodatkowe zabezpieczenie w postaci wzmoczonej należytej staranności wobec klienta. Wzmoczona należyta staranność wobec klienta stanowi proces bardziej dogłębnego dochodzenia wobec klienta o podwyższonym ryzyku. Obejmuje ono uzyskanie dodatkowych informacji i weryfikację w odniesieniu do charakteru zidentyfikowanych konkretnych ryzyk. ZK i firmy powinny posiadać kontrole i procesy służące identyfikowaniu i łagodzeniu tych ryzyk.

Przeprowadzenie EDD jest niezwykle ważne w wykrywaniu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Czynność ta zabezpiecza także ZK przed byciem wykorzystanym w działalności przestępczej i chroni reputację firmy ZK. EDD jest zazwyczaj wymagana w następujących sytuacjach wysokiego ryzyka:

- W przypadku ustalenia wysokiego ryzyka poprzez zastosowanie systemów i kontroli opartych na ocenie ryzyka.
- Klient (lub rzeczywisty beneficjent) jest osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne.
- W przypadku każdego powiązania biznesowego z osobą mającą siedzibę w państwie trzecim o wysokim ryzyku.
- Klient przedstawił fałszywe lub skradzione dokumenty.
- Występują złożone lub nietypowe transakcje nie mające widocznego celu gospodarczego.

Lista kontrolna EDD

- Uzyskaj dodatkowe informacje o kliencie (np. zawód, wielkość aktywów, informacje dostępne w publicznych bazach danych, Internet, itp.)
- Przeprowadź dodatkowe wyszukiwania (np. wyszukanie w Internecie z wykorzystaniem niezależnych źródeł), aby wzbogacić profil ryzyka klienta o lepsze informacje
- Uzyskaj dodatkowe informacje i dokumentację potwierdzającą zamierzony rodzaj relacji biznesowych
- Uzyskaj informacje o źródle funduszy i źródle majątku klienta, mające jasne poświadczenie w dokumentach
- Uzyskaj informacje o powodach zamierzonych lub przeprowadzonych transakcji
- Uzyskaj zgodę kierownictwa wyższego szczebla na rozpoczęcie lub kontynuowanie relacji biznesowych
- Przeprowadź wzmoczony monitoring relacji biznesowych poprzez zwiększenie liczby i rozłożenia w czasie zastosowanych kontroli oraz wybór schematów transakcji, które wymagają dalszego badania
- Monitoruj klientów i transakcje podwyższonego ryzyka we wszystkich departamentach współpracujących z danym klientem, w tym także przeprowadzaj pogłębione odprawy (ang. briefings) z odpowiedzialnymi zespołami wykonującymi zlecenie

Raporty o podejrzanym działaniu (ang. Suspicious Activity Reports – SARs)

ZK powinni składać raporty SARs w miejscowej Jednostce Wywiadu Finansowego (ang. Financial Intelligence Unit – FIU), jeżeli podejrzewają lub mają racjonalne podstawy, by podejrzewać, że fundusze klienta stanowią wpływy pieniężne z działalności przestępczej lub, że są związane z finansowaniem terroryzmu. Standardy FATF wymagają, aby w poszczególnych systemach prawnych wprowadzono taki prawny wymóg. Co równie ważne, składanie raportów SARs stanowi najważniejszą część tego, jak zawodowi księgowi mogą bronić się i wykonywać swoją część pracy w przeciwdziałaniu i wykrywaniu prania pieniędzy. Ale jak powinni to robić?

Kiedy złożyć raport: ZK powinien złożyć raport SAR niezwłocznie, gdy tylko dowie się lub poweźmie podejrzenie, że dana osoba jest zaangażowana w pranie pieniędzy lub obraca majątkiem pochodzącym z przestępstwa. W większości systemów prawnych jest to wymóg regulacyjny. A nawet, jeśli nim nie jest, to wciąż stanowi najlepszą praktykę.

Treść: ZK mogą nie mieć kompletnych informacji o przedmiocie swojego raportu. Niemniej im więcej identyfikujących informacji i jasnych wyjaśnień podejrzeń ZK mogą przekazać organom ścigania, tym większe prawdopodobieństwo, że organy te będą mogły je powiązać z innymi pozyskanymi informacjami w celu uzyskania maksymalnej wartości każdego złożonego raportu. Powody powzięcia podejrzeń należy wyrazić w sposób zwięzły, skupić się na tym, co zostało zaobserwowane oraz dlaczego uważa się to za nietypowe lub podejrzan.

Proces: Sprawdź w swojej Organizacji Zawodowych Księgowych (ang. Professional Accountancy Organization – PAO) lub w jednostce FIU. Organizacje te mogą przekazać użyteczne instrukcje dotyczące sposobu złożenia raportu w danym systemie prawnym, w tym przekazać formularze lub szablony oraz poinformować, jaki jest adres email/portał właściwy do składania raportów.

Jednostki Wywiadu Finansowego (FIUs)

FIU to centralna agencja państwowa odpowiedzialna za odbieranie, analizowanie i przekazywanie ujawnień o podejrzanym transakcjach właściwym organom ścigania. Jeżeli miejscowa jednostka FIU będzie odbiorcą każdego raportu SAR, to ważne jest, abyś znalazł tę stosowną organizację.

Jak wygląda FIU oraz to, co może zrobić, różni się pomiędzy systemami prawnymi w zależności od miejscowych ram prawnych. Może to być samodzielna jednostka lub pojedynczy departament w większej państwowej/administracyjnej agencji. Wiele z nich ma uprawnienia do zamrażania aktywów lub podejmowania działań podobnych do działań organów ścigania, a większość dąży do publikowania informacji na temat ryzyk i trendów, co może być wartościowym źródłem informacji dla zawodowych księgowych.

Globalną organizacją dla jednostek FIU jest Grupa Egmont. Jest to dobre miejsce, aby rozpocząć identyfikację miejscowego FIU i dowiedzieć się więcej o tych [jednostkach](#).

Lista kontrolna SAR

- Stosuj prosty opis struktury tekstu: wstęp, część główna i zakończenie:
 - Wstęp: Przedstaw się, kim jesteś oraz w 1-2 zdaniach podsumuj podejrzaną działalność.
 - Część główna: Pełne szczegóły (zob. poniżej).
 - Zakończenie: Podaj szczegóły swoich następnym kroków i swoje dane kontaktowe dla FIU.
- Część główna powinna być jasna, zwięzła i chronologiczna.
 - Kto prowadzi działalność przestępczą lub podejrzaną, w tym jakie są powiązania między księgowym a podejrzanym, jak długo taka współpraca trwa, a także wszelkie inne znane informacje o podejrzanym, na przykład dotyczące zatrudnienia?
 - Co podejrzanemu próbuje zrobić / zrobił, co wzbudziło podejrzenie, dlaczego uważasz takie działanie za podejrzan?
 - Kiedy miało miejsce takie podejrzaną działalność? W przypadku jednorazowych zdarzeń, podaj datę. Jeżeli działania trwają lub trwały przez pewien czas, opisz okres, gdy wystąpiło podejrzaną działalność.
 - Gdzie miało miejsce podejrzaną działalność? Wskaż miejsce, aktywa, jednostki i rachunki (numery i rodzaje) zaangażowane w podejrzaną działalność lub z nim związane.
- Nie używaj żadnej specyficznej firmowej terminologii, akronimów ani żargonu.
- Nie załączaj dokumentacji źródłowej na tym etapie.
- Zachowaj kopię raportu SAR przez okres wymagany w danym systemie prawnym. Jeżeli nie jest to określone w miejscowych przepisach, dobrą praktyką jest okres 5 lat.
- Nie informuj podejrzanego o złożeniu raportu SAR. Upewnij się, aby zapobiec przypadkowemu „ostrzeżeniu”. Jest to nie tylko właściwe postępowanie, ostrzeżenie przestępcy także jest przestępstwem w wielu systemach prawnych.

DODATKOWE WSPARCIE

W celu uzyskania ogólnych wytycznych, zapoznaj się z publikacją FATF pt. [Wytuczne dla zawodowych księgowych dotyczące stosowania podejścia opartego na ocenie ryzyka](#). Aby uzyskać szczegółowe informacje, w tym dotyczące mających zastosowanie wymogów prawnych, należy się skontaktować z właściwą organizacją zawodowych księgowych.

Niniejszy dokument *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy: Podstawy. Część 9: Narzędzia do obrony* opublikowany w języku angielskim przez International Federation of Accountants (IFAC) w kwietniu 2022 roku, został przetłumaczony na język polski przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów (PIBR) w lipcu 2022 roku i jest powielany za zgodą IFAC. Zatwierdzonym tekstem wszystkich publikacji IFAC jest tekst opublikowany przez IFAC w języku angielskim. IFAC nie ponosi odpowiedzialności za dokładność i kompletność tłumaczenia ani za działania, które mogą z tego wynikać.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy: Podstawy. Część 9: Narzędzia do obrony* w języku angielskim © 2022 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy: Podstawy. Część 9: Narzędzia do obrony* w języku polskim © 2022 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tytuł oryginału: *Anti-Money Laundering: The Basics. Installment 9: Tools to Fight Back*, April 2022.

W celu uzyskania zgody na powielanie, przechowywanie lub przekazywanie, lub na inne podobne zastosowanie niniejszego dokumentu prosimy o kontakt z permissions@ifac.org.

Przetłumaczony przez:

529 Fifth Avenue, New York 10017
www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | [@ifac](#) | [company/ifac](#)

www.icaew.com
[@icaew](#) | [company/icaew](#)